

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

BİRLİK PENCERESİNDEN

YAPISAL SORUNLARI PARASAL ÖNLEMLERLE ÇÖZMEYE ÇALIŞMAK

Bilimsel temelli bakıldığında bir ülke ekonomisinin; **ekonomik yapı, ekonomik düzen ve sistem** ile **ekonomik süreç** olmak üzere üç boyutu olduğu görülecektir. Ekonomik faaliyetlerin bölgesel (mekansal) dağılımı, üretimin sektörel bileşimi (tarım-sanayi-hizmetler), piyasa yapıları (rekabetçi-tekelci), teknolojik düzey (teknolojiyi üretmek veya ithal etmek), altyapının gelişmişliği (personel, kurumsal, maddi, doğal altyapının durumu) ekonomik yapıyı oluşturur. Ekonomik düzen bir ülkede; kapitalist, karma veya sosyalist düzenlerden hangisinin seçildiğini ortaya koyar. Kapitalist düzenin ekonomik sistemi "**piyasa ekonomisi**", sosyalist düzenin ekonomik sistemi ise "**merkezi planlı ekonomi**"dir. Karma ekonomi kapitalist düzen içinde devletin ekonomide aktif olarak yer almasını ifade eder. Ekonomik süreç ise ekonomik faaliyetlerin yani, üretim, bölüşüm, alışveriş ve tüketimin gerçekleştiği ortamı tanımlar.

Bir ülke ekonomisinin yapısı gelişmişlik-dengeliklik, düzen ve sistemi etkinlik, süreci ise istikrar referanslı olarak değerlendirilir. Nitekim günümüzün ileri-gelişmiş ülkeleri, dengeli ve gelişmiş bir ekonomik yapıya, etkin işleyen bir düzen ve sisteme, istikrarlı bir ekonomik sürece sahiptir. Geri kalmış veya kibarca ifadesiyle gelişmekte olan ülkeler ise genellikle çarpık bir ekonomik yapı, işlemeyen bir sisteme ve istikrarsız bir sürece sahiptir.

Bir ülke ekonomisini bu perspektifte analiz etmek için futbol sahası benzetmesi kullanılabilir. Futbol sahasının zemini ekonomik yapıyı, futbol sahasının çizgileri ekonomik düzeni, maç oynanırken uyulması gereken kurallar ekonomik sistemi, maçın oynanması ise ekonomik süreci temsil eder. Kuşkusuz güzel bir futbol maçı için güzel bir zemin, belirgin çizgiler yanında takımların da belli bir nitelik eşiğini aşması gerekir. Buradaki takımlar ise üretici ve tüketicilere karşılık gelmektedir. Son olarak maçın kurallara uygun oynanması için yine nitelikli bir hakem heyetine ihtiyaç vardır ki bunlar da devleti ve bağlantılı denetim kurumlarını (mahkemeler, BDDK, Rekabet Kurumu, Maliye Bakanlığı, SGK gibi) temsil eder.

Futbol maçında kullanılan top ise ekonomide fiyatlara karşılık gelmektedir. Nitekim nasıl ki maç esnasında iki takımın oyuncuları ve hakemler futbol topunun bulunduğu noktaya göre pozisyon alıyorsa, ekonomik alanda da firma (üretici) ve hanehalkı (tüketiciler) da fiyatlara göre pozisyon almakta; ne üreteceğine, ne tüketiceğine karar vermektedir. Futbol topu (örneğin havası kaçmışsa) ve fiyatlar (örneğin rekabet ortamında değil, anlaşmalı olarak belirleniyorsa) kendisinden beklenen işlevi yerine getiremeyecek durumdaysa güzel bir maç ve iyi işleyen bir ekonomi ortaya çıkmayacaktır.

Türkiye açısından bir değerlendirme yapıldığında karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır:

Ekonomik yapı açısından; üretim boyutunda bölgesel dengesizlik, istihdam boyutunda sektörel dengesizlik, piyasa yapıları açısından güçlü tekelci eğilimler, teknolojik boyutta ise dışa bağımlılık dikkati çekmektedir. Bunların toplamında karşımıza "çarpık" bir ekonomik yapı çıkmaktadır. Ekonomik düzen açısından kapitalizm, sistem açısından piyasa ekonomisi seçmiş olmamıza rağmen gerek üretim anlayışı ve uyumlu davranışlara sahip olunmaması nedeniyle etkinsizlik belirgin olarak görülebilmektedir. Neredeyse her yedi yılda bir kriz yaşanıyor olması ise ülkemizde ekonomik sürecin istikrarsızlığına işaret etmektedir.

Türkiye'de ekonomik sorunların çözülmesindeki yetersizliğin temel nedenlerinden biri yapısal ve sistemsel sorunların para politikaları ile çözülmeye çalışılmasıdır. Türkiye'deki yapı ve sistem sorunları parasal önlemlerin menzili dışındadır. Bu anlaşmadan, yapısal ve sistemsel sorunların ancak yapısal ve sistemsel önlemlerle çözülebileceği görülmeden ekonomimizdeki sorunların kalıcı olarak çözümü olası değildir.

Diğer taraftan böylesi bir ekonomide varlığını sürdürmeye çalışan esnaf ve sanatkarlarımıza da vizyon yenileme sorumluluğu düşmektedir. Nitekim, yaptığımız işin yapısal koşullarını (işyeri ve teknolojik koşullar), sistemsel nitelikleri (işe bakış ve iş yapma anlayışı) ve süreçsel işleyişi (müşterilerle iyi iletişim, zamanında teslim) her geçen gün daha iyi hale getirmeye çalışmadan, istediğimiz kadar kredi-para bulalım, varlığımızı sürdürmek olası değildir.

Dolayısıyla daha iyi bir ekonomiye sahip olmak için ekonomi politikası yapımcılarının, daha iyi iş ve gelir koşullarına sahip olmak için de esnaf ve sanatkarlarımızın; yapı, düzen-sistem ve süreç temelli yeni bir vizyona ihtiyacı bulunmaktadır. Zira her düzey ve alanda, "**yenilenmeyenlerin yenileceği**" bir çağda bulunuyoruz.

**ZEKERİYA MUTLU
BAŞKAN**

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

ESNAF ve SANATKAR KÖŞESİ

ESNAF VE SANATKARLARIMIZIN BAŞLICA SORUNLARI

1. GENEL EKONOMİK DURUM ve İŞLERİN DURGUNLUĞU

2. ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ

- 6585 Sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un Yetersizliği.
- Mahalle aralarına kadar giren zincir marketler.
- Haksız rekabet ortamının yaratılması.
- İthal ürüne (Çin malı vb.) dayalı politika.
- Açılış kapanış saatleri ve çalışma günlerine sınırlama getirilmemesi.
- Yaratılan trafik, çevre ve sağlık sorunları.

3. VERGİLER

- Vergi oranlarının yüksekliği (KDV, ÖTV, gelir, enerji - akaryakıt).
- Vergi sistemi karmaşıklığı.
- Kaybolmaya yüz tutmuş mesleklerin kapsamının geniş tutulmaması, vergiden muafiyet sağlanmaması.

4. KAYITDIŞILIK - HAKSIZ REKABET

- Kayıtdışı ile ilgili çalışmaların yetersizliği.
- İlgili makamların denetimleri koordineli bir biçimde gerçekleştirmemesi.

5. SOSYAL GÜVENLİK

- Sosyal Güvenlik Destekleme Primi uygulaması.
- Sosyal güvenlik primlerinin yüksekliği.
- Emeklilik gün ve maaşlarda yaşanan eşitsizlikler.

6. KREDİ - FİNANSMAN

- Esnaf ve sanatlara özel destek modelinin bulunmaması.

- Esnaf ve sanatkarların düşük faizli krediye kolay ulaşamaması.
- Afet ya da kazaya uğrayan esnaf ve sanatkarlara yönelik bir fonun bulunmaması.
- Kredi kartı taksit sınırlandırmalarının getirilmesi.
- KOSGEB desteklerinden yeterince faydalanamaması.

7. MEVZUAT

- Anayasanın 173. Maddesinin uygulamaya geçirilmesi.
- 5362 sayılı kanunun yeniden düzenlenmesi.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nın getirdiği ağır yükümlülükler.
- Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında yapılan haksız uygulamalar.
- Satış saati sınırlamaları ve açılış kapanış saatlerinde esnaf ve sanatkarlara esneklik tanınmaması.

8. YEREL YÖNETİMLER

- Vergi, harç, katı atık vb. bedellerin yüksekliği.
- Yeni kentleşme alanları konusunda esnaf ve sanatkarların yaşadığı olumsuzluklar.
- İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatı almada yaşanan sıkıntılar.

9. MESLEKİ EĞİTİM

- Çıraklık eğitim sistemindeki olumsuzluklar (Mesleki Eğitim Merkezleri'nin yetersizliği, ara eleman sıkıntısı).
- Belgelendirmede yaşanan sorunlar
- Kalfaların sigorta primlerinin devlet tarafından karşılanmaması.

10. İNOVASYON ve YENİLİK

- İnovasyon ve yeniliğe açık mesleklerin desteklenmemesi.
- E-ticaretin esnaf ve sanatkarlar açısından yeterli derecede desteklenmemesi.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

EKONOMİ GÜNDEMİ

SEÇİMLER VE SONRASINDA EKONOMİ

Türkiye'de 7 Haziran tarihinde gerçekleştirilecek seçimler sonucunda yeni bir parlamento ve yeni bir hükümet oluşacaktır. Yeni hükümet, mevcut fotoğrafa göre, ekonomik açıdan oldukça zorlu bir küresel ve ulusal koşullarla karşı karşıya kalacaktır. Temennimiz; nitelikli ve yetkin kişilerden oluşturulacak yeni ekonomi yönetiminin ülkemizin kısa vadeli olanları yanında uzun vade gerektiren yapısal sorunlarının çözümüne de odaklanması ve başarılı olabilmesidir.

Türkiye ekonomisini etkileyecek küresel faktörlerin başında ABD merkez bankasının (Fed) faiz artışı kararı gelmektedir. Haziran ayında beklenen bu artışın, yılın ilk çeyreğinde ABD ekonomisinde büyüme performansının çok düşük gelmesi nedeniyle, yılsonuna kaldığı öngörülmektedir. Ancak bu faiz artışı er yada geç yaşanacak ve küresel spekülâtorler gelişmekte olan piyasalardan bir miktar kaynak çekerek ABD'de değerlendirmeye yönelecektir. Kanımızca **Türkiye ekonomisini dış kaynak çıkışından daha çok dış kaynak maliyetinin artması ve yeni dış kaynak girişinin zayıflaması etkileyecektir.** Bunun anlamı **daha az ve daha pahalı dış kaynak** olabilecektir.

Diğer taraftan Euro bölgesindeki sorunlar ve Yunanistan'ın borçlarının akıbeti ile zayıf Euro ihracat açısından Türkiye'yi olumsuz etkileyebilecektir. Ayrıca geleneksel ihracat pazarlarımızdan Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki belirsizlikler ve buralardaki ülkelerle yaşanan politik sorunlar da ihracatımızı zorlayacaktır.

Kısaca ifade etmek gerekirse yılın ilk yarısında olduğu gibi ikinci yarısında da ülkemiz ekonomisinin büyümesinde dış kaynak girişi ve dış talep yeterli katkıyı yapamayacaktır. Dış kaynak girişi için Türkiye'de faiz artışı, dış talep için ise **küresel siyasi ve ekonomik istikrar gerekmektedir.** Ulusal koşullara baktığımızda da karşımıza pek parlak bir tablo çıkmamaktadır. Nitekim uzun

yıllardır dış kaynak girişi ve kredi genişlemesi ile imkanların üstüne taşınabilen iç tüketim talebinin artan faizler ve borçluluk oranı nedeniyle yavaşlaması olasılığı yüksektir.

Diğer taraftan siyasi belirsizlikler, hukuk sistemindeki kronik sorunlar, yavaş iç ve dış talep, yüksek kredi faizleri nedeniyle yatırım talebinde de bir sıçrama yaşanması olasılığı oldukça düşüktür. Kuşkusuz bu durum bürokratik süreçlerin yoğunluğundan da beslenmektedir.

Dış talep ümit vermez, özel tüketim ve yatırım harcamaları yavaşlarken kamu kesiminin talebi canlandırıcı yönde hareket etmesi açısından bazı imkanların olduğu söylenebilir. Ancak bu noktada da **"nasıl" ve "ne kadar"** sorusu gündeme gelecektir. Zira AB ülkelerinde yaşanan sorunların genelinde kamu dengelerinin sağlıksız olması ve bunun küresel spekülâtorlerin finansal yatırımlarını yönlendirirken kamu dengelerini daha sıkı olarak mercek altına almasına yol açmıştır. Türkiye'nin bu nedenle bütçe dengesi ve kamu borç stokunda ipin ucunu kaçırmaması gerekmektedir.

Böylesi koşullara sahip bir iç ve dış konjonktürde Türkiye'de ekonomi yönetimi çok dikkatli olmak durumundadır. Bir krizle karşılaşılmasından kaçınılması için yüzde 2-3 aralığında bir büyüme hızına, en azından bu yıl için, razı olunması anlamlı görünmektedir. **Ancak bu süreci yani yavaş büyümeyi sürekli hale getirmek için değil, daha hızlı bir büyüme için hazırlık dönemi olarak kullanmak gerekmektedir.**

Bu bağlamda demokrasiye ilişkin standartları yükselmek, kamuda şeffaflığı artırmak, hukuk sistemini evrensel hukuk anlayışıyla uyumlu hale getirmek, yatırım ortamını iyileştirmek, ekonomide yapısal reformlar aracılığıyla inovatif üretim kapasitesi için güçlü Ar-Ge altyapısı oluşturmak ve de insana dolayısıyla nitelikli eğitime daha fazla yatırım yapmak gerekmektedir. Aksi halde ne ekonomik gelişmeyi hızlandırmamız, ne de toplumsal refah artışını sürdürmemiz olası görünmemektedir.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

SAYILARLA EKONOMİ

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

	2014								2015				
GÖSTERGE	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS
İMALAT SAN. KKO (%)	74,4	75,3	74,9	74,7	74,4	74,9	74,5	74,6	73,7	72,8	72,4	74,1	74,9
OTOMOBİL SATIŞI(Toplam-adet)	46.379	47.278	46.602	45.131	49.262	50.814	59.695	110.054	24.498	40.817	61.676		
OTOMOBİL İHRACATI(Toplam-adet)	50.550	53.460	53.125	26.433	54.221	44.791	51.528	52.360	48.533	50.937	58.872		
TOPLAM İSTİHDAM (Bin kişi)	26.538	26.586	26.410	26.313	26.169	26.138	25.874	25.642	25.454	25.576			
İŞSİZ SAYISI(Bin kişi)	2.551	2.624	2.867	2.944	3.064	3.043	3.096	3.145	3.259	3.226			
İŞSİZLİK ORANI (%)	8,8	9,1	9,8	10,1	10,5	10,4	10,7	10,9	11,3	11,2			
TOPLAM MEVDUAT(Milyon TL)	822.710	847.479	847.657	855.154	884.571	874.281	877.383	916.535	908.576	938.777	960.801	981.966	
TL MEVDUAT FAİZİ (3 Aylık)	10,7	10,1	9,4	9,1	9,2	9,3	9,5	9,9	9,9	9,7	10,0		
TL MEVDUAT FAİZİ (6 Aylık)	10,9	10,6	10,1	9,7	9,4	9,4	9,4	9,7	9,7	9,9	9,7		
TL MEVDUAT FAİZİ (12 Aylık)	10,5	10,4	10,3	10,1	9,8	9,5	9,4	9,3	9,2	9,3	9,3		
TOPLAM KREDİLER(Milyon TL)	1.110.013	1.136.689	1.133.809	1.163.661	1.195.411	1.202.184	1.218.734	1.256.138	1.274.724	1.306.706	1.337.405	1.377.211	
MALİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	25.564	27.213	25.049	28.864	29.967	29.996	30.042	33.363	31.719	32.727	36.660	37.719	
TİCARİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	700.545	721.394	719.322	742.656	819.993	824.689	839.161	869.169	886.294	914.775	937.421	970.599	
TÜKETİCİ KREDİLERİ (Milyon TL)	257.552	260.954	263.673	266.724	271.180	273.627	276.633	281.084	283.016	286.620	291.393	295.466	
KONUT(Milyon TL)	113.814	115.005	116.294	117.701	119.759	121.413	123.399	125.394	126.500	128.471	131.363	134.283	
TAŞIT (Milyon TL)	7.598	7.448	7.317	7.104	6.964	6.823	6.775	6.788	6.668	6.546	6.464	6.434	
DİĞER (Milyon TL)	136.140	138.506	140.062	141.919	144.457	145.391	146.459	148.902	149.848	151.603	153.566	154.749	
KREDİ KARTI (Milyon TL)	76.653	75.916	73.876	73.766	74.271	73.872	72.898	72.522	73.695	72.584	71.931	73.427	
KREDİ FAİZİ (Taşıtlık %)	13,8	12,5	12,9	12,8	12,7	12,5	12,1	12,4	13,0	13,1	12,6	12,8	
KREDİ FAİZİ (Konut %)	12,7	12,0	11,2	11,0	10,9	10,7	11,1	10,9	11,0	10,8	10,8	11,0	
KREDİ FAİZİ (Ticari %)	13,7	11,3	12,1	12,0	11,9	12,9	12,8	12,8	12,8	12,7	12,9	13,2	
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam-Milyon TL)	16.278	16.599	16.769	16.978	17.146	17.249	17.505	17.862	18.014	18.523	19.006	19.715	
TL ÇİNSİNDEN(Milyon TL)	13.183	13.474	13.737	13.904	14.131	14.311	14.566	14.884	15.071	15.543	15.998	16.478	
DÖVİZ ÇİNSİNDEN(Milyon TL)	3.095	3.125	3.032	3.074	3.015	2.938	2.940	2.977	2.943	2.981	3.008	3.237	
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam içindeki pay-%)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	
BANKACILIK SEKTÖRÜ TAKİPTEKİ ALACAK(Milyon TL)	31.846	32.140	32.797	34.078	35.652	36.529	37.259	36.340	37.110	38.179	38.618		
Kredi Kartları	5.316	5.299	5.550	5.711	5.765	5.988	6.322	5.731	5.802	6.024	6.039		
Ferdi Kredi Konut	614	619	619	626	619	630	627	615	652	644	639		
Ferdi Kredi Otomobil	236	234	236	238	238	240	241	228	231	227	223		
Ferdi Kredi Diğer	5.025	5.151	5.418	5.700	5.925	6.218	6.396	6.273	6.567	6.845	6.834		
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	2.484	3.599	2.539	2.589	2.647	2.767	2.783	2.927	3.024	3.148	3.181		
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	1.439	1.259	1.288	1.285	1.272	1.278	1.347	1.373	1.384	1.387	1.391		
İnşaat	3.383	2.978	3.397	3.863	3.914	3.948	4.016	3.665	3.616	3.604	3.649		
Gıda Meşrubat ve Tütün San.	944	932	932	1.006	1.014	1.009	1.017	1.030	1.044	1.059	1.040		
Diğer	12.405	12.069	12.819	13.061	14.257	14.451	14.510	14.500	14.783	15.241	15.624		
PROTESTO EDİLEN SENET SAYISI (Bin adet)	80,1	81,8	80,7	95,8	81,9	92,6	83,9	86,2	85,9	72,2	73,9	82,6	
PROTESTO EDİLEN SENET TUTARI (Milyon TL)	581,9	588,2	601,8	989,8	709,0	860,9	684,8	776,0	794,7	712,8	680,5	714,5	
KARŞILIKSIZ ÇEK ADETİ(Bin adet)	43,2	65,2	55,4	37,5	77,7	62,6	39,9	85,9	47,1	36,3	61,3	47,4	
KURULAN ŞİRKET SAYISI	4.768	4.851	4.394	4.067	5.206	4.397	4.974	5.386	6.471	5.509	6.092	6.022	
KAPANAN ŞİRKET SAYISI	968	1.120	1.136	874	995	1.002	1.083	2.561	2.734	1.091	1.000	992	
TÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	9,66	9,16	9,32	9,54	8,86	8,96	9,15	8,17	7,24	7,55	7,61	7,91	
ÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	11,28	9,75	9,46	9,88	9,84	10,10	8,36	6,36	3,28	3,10	3,41	4,8	
İHRACAT (Yıllık-Milyon \$)	156.993	157.478	157.768	158.034	158.573	159.401	158.229	158.337	158.195	157.317	155.139		
İTHALAT(Yıllık-Milyon \$)	245.766	245.534	242.479	243.764	243.726	243.431	243.415	242.112	239.456	238.133	236.913		
ORTALAMA DOLAR KURU	2,0930	2,1180	2,1210	2,1600	2,2060	2,2600	2,2360	2,2900	2,3300	2,4570	2,5860	2,6510	
ORTALAMA EURO KURU	2,8770	2,8780	2,8790	2,8790	2,8530	2,8670	2,7900	2,8240	2,7190	2,7920	2,8070	2,8560	
EURO/DOLAR PARİTESİ	1,3750	1,3590	1,3580	1,3330	1,2930	1,2680	1,2480	1,2330	1,1670	1,1360	1,0850	1,0780	